

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

Uw brief van
13 juli 2016

Contactpersoon

070 8888 500

Uw kenmerk

Onderwerp

Advies concept wetsvoorstel vereenvoudiging beslagvrije voet

Geachte ,

Op 13 juli 2016 ontving de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP) van u een verzoek om op basis van artikel 51 Wbp advies uit brengen over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met een vereenvoudiging van de beslagvrije voet (Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, hierna: het voorstel).

Met deze brief voldoet de AP aan uw verzoek.

Achtergrond en doel van het voorstel

In de memorie van toelichting bij het voorstel wordt aangegeven dat het huidige stelsel zijn basis kent in wetgeving uit 1990. Daar waar in het begin met name nog twijfel was of de hoogte van de beslagvrije voet voldoende was om in de (basale) kosten van het levensonderhoud te voorzien, verschoof vrij snel de aandacht naar de complexiteit van het systeem. De roep om de berekening van de beslagvrije voet te vereenvoudigen werd volgens de memorie van toelichting steeds luider en kreeg steeds meer maatschappelijke en politieke aandacht.

In de afgelopen jaren hebben (maatschappelijke) organisaties, zoals de Landelijke Cliëntenraad (LCR), de Nationale ombudsman (No), de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR), de brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) en de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) met regelmaat aandacht gevraagd voor problemen rond de beslagvrije voet. Door diverse redenen wordt de beslagvrije voet in de praktijk te laag vastgesteld.

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

Hierdoor komen schuldenaren in (grotere) financiële problemen omdat zij niet kunnen rekenen op een inkomen om in de (basale) kosten van levensonderhoud te voorzien.

Doel van het wetsvoorstel is vereenvoudiging van de berekening van de beslagvrije voet, waarbij oog is voor de financiële belangen van de schuldeiser. Het nieuwe systeem is eenvoudiger. Uitgangspunt daarbij is dat de uitkomsten aansluiten bij die van het huidige systeem.

Voorgestelde verwerkingen

In het nieuwe systeem wordt volgens de memorie van toelichting de beslagvrije voet zo veel mogelijk bepaald op basis van gegevens uit voor de deurwaarder beschikbare registraties:

- de BRP voor het bepalen van de leefsituatie;
- de polisadministratie van het UWV/Belastingdienst voor de benodigde inkomensgegevens.

Persoonsgegevens dienen volgens de memorie van toelichting uit deze registraties te worden verstrekt, voor zover (gerechts)deurwaarders deze persoonsgegevens nodig hebben bij de vaststelling van de beslagvrije voet.

BRP: leefsituatie

Om de leefsituatie vast te stellen moet elke beslagleggende partij kunnen beschikken over de volgende informatie uit de BRP:

- a. de op het adres ingeschreven personen;
- b. de relatie waarin deze personen ten opzichte van elkaar zijn opgenomen in de BRP:
 - gehuwd/geregistreerd partnerschap;
 - eigen kind/stiefkind/pleegkind (artikel 4, eerste lid, onderdeel d, Participatiewet);
 - ouder (artikel 3, tweede lid, onderdeel a, Participatiewet);
- c. eerdere huwelijken/geregistreerde partnerschappen die betrokkene is aangegaan (artikel 3, tweede lid, onderdeel a, Participatiewet);
- d. de kindgegevens van de op het adres ingeschreven personen (is er sprake van een gezamenlijk kind of een door een andere bewoner erkend kind in de zin van artikel 3, vierde lid, onderdeel b, Participatiewet).

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat op basis van (een combinatie van) deze gegevens de leefsituatie eenduidig zal kunnen worden vastgesteld. Er kunnen zich volgens de memorie van toelichting echter situaties voordoen waarin de beschikbare informatie uit de BRP een onvolledig of voor meerdere interpretaties vatbaar beeld geeft van de leefsituatie. Daarvan kan sprake zijn in geval op één adres meerdere meerderjarige personen staan ingeschreven zonder een duidelijke relatie ten opzichte van elkaar. Als niet met zekerheid kan worden gesteld dat sprake is van een gezamenlijke huishouding, moet de beslaglegger uitgaan van een alleenstaande. Het is vervolgens aan de beslaglegger of hij nader onderzoek doet naar de leefsituatie van de schuldenaar. De beslaglegger meldt schriftelijk aan de beslagene op basis van welke gegevens (leefsituatie en berekend belastbaar maandinkomen) de beslagvrije voet is vastgesteld. Als de schuldenaar meent dat de aan de hand van de BRP vastgestelde

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

leefsituatie niet overeenkomt met de daadwerkelijke situatie, dan is het aan hem om dit te melden aan de deurwaarder en zo nodig aan te tonen.

Polisadministratie: inkomensgegevens

De inkomensgegevens voor de berekening van de beslagvrije voet zullen afkomstig zijn uit de polisadministratie. Het gaat om:

- a) de hoogte van het loon voor loonheffing van de afgelopen drie maanden van de schuldenaar en van zijn eventuele partner;
- b) het feit of reserveringen plaatsvinden voor vakantiebijslag of een dertiende maand van de schuldenaar en van zijn eventuele partner;
- c) de identiteit, naam, adres en vestigingsplaats van de (verschillende) inkomensverstrekker(s);
- d) het bedrag dat op de verschillende inkomensbestanddelen wordt ingehouden voor loonbelasting/premie volksverzekeringen en de bijdrage Zorgverzekeringswet voor het bepalen van de netto hoogte van het niet beslagen inkomen van de schuldenaar en van zijn eventuele partner.

Op basis van voornoemde gegevens zal in de meeste gevallen het inkomen voor de berekening van de beslagvrije voet eenduidig kunnen worden vastgesteld. Echter, wanneer het inkomen maandelijks sterk fluctueert, en het meest recente maandinkomen derhalve geen reële afspiegeling is van het maandinkomen, dient de deurwaarder gebruik te maken van het gemiddelde inkomen over de laatste drie maanden. Voor zowel de gegevens uit de BRP als de polisadministratie, wordt met respectievelijk artikel 475ga Rv en artikel 475gb Rv een grondslag gecreëerd voor deurwaarders en beslag leggende partijen om over deze gegevens te beschikken voor de vaststelling van de beslagvrije voet. In lagere regelgeving zal dit nader worden uitgewerkt.

Beoordeling

Suwinet

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat, behalve gerechtsdeurwaarders, ook deurwaarders van 113 gemeenten en 22 (van de in totaal 23) waterschappen gebruik maken van het systeem waarmee de persoonsgegevens worden verstrekt. Voor de overige gemeentelijke belastingdeurwaarders geldt volgens de memorie van toelichting dat voor de gegevensverstrekking vanuit de polisadministratie een apart contract met het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI, de beheerder van de *Gemeenschappelijke elektronische Voorzieningen SUWI*, afgekort GeVS, ook wel Suwinet genoemd) dient te zijn afgesloten. Voorts wordt in de memorie van toelichting ook gesproken van 'bestaande afspraken' tussen het UWV en de SNG. De memorie van toelichting bevat geen nadere toelichting op het systeem waarmee de persoonsgegevens zullen worden verstrekt.

Uit hetgeen de memorie van toelichting vermeldt over de betrokkenheid van het BKWI bij de gegevensverwerkingen en bestaande afspraken tussen het UWV en de SNG over gegevensverstrekkingen vanuit de polisadministratie, leidt de AP af dat voornoemde partijen de persoonsgegevens door middel van de Gemeenschappelijke elektronische Voorzieningen SUWI (GeVS) zullen raadplegen. Het BKWI is immers de beheerder van dit systeem van gegevensuitwisseling, en met de 'bestaande afspraken' neemt de AP aan dat bedoeld wordt op de afspraken die zijn vervat in de gegevensleveringsovereenkomst tussen de

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

SNG en het UWV, die op grond van artikel 5.23 van het Besluit SUWI afgesloten dient te worden tussen bronhouder, aanvrager en het BKWI, indien de aanvrager (een niet-Suwipartij) toegang wil tot persoonsgegevens via de GeVS. In dit advies hanteert de AP dan ook het uitgangspunt dat voor de beoogde gegevensverwerking gebruik wordt gemaakt van de GeVS.

In verband met de specifieke wet- en regelgeving die van toepassing is op gegevensverkeer via de GeVS, adviseert de AP om in de memorie aandacht te besteden aan de elektronische infrastructuur door middel waarvan de persoonsgegevens volgens het voorstel zullen worden verstrekt.

Ten aanzien van de aansluiting van gerechtsdeurwaarders op de GeVS merkt de AP het volgende op. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat voor gemeentelijke belastinggerechtsdeurwaarders een apart contract met het BKWI dient te zijn afgesloten. Voor de volledigheid merkt de AP op dat, indien gegevens worden afgenomen via de GeVS, ook de niet gemeentelijk gerechtsdeurwaarders een apart contract dienen te sluiten met het BKWI. Dit volgt uit artikel 5.23, eerste lid, van het Besluit SUWI

De AP adviseert om in de memorie van toelichting de procedure te vermelden die moet worden gevolgd indien gerechtsdeurwaarders persoonsgegevens willen afnemen uit de polisadministratie van het UWV/Belastingdienst.

Doelbinding

Artikel 7 Wbp bepaalt dat persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld.

Omdat veel gerechtsdeurwaarderskantoren ook een incassotak hebben, is doelbinding hier specifiek van belang. De gegevens die worden verkregen voor het bepalen van de beslagvrije voet kunnen immers ook worden gebruikt voor (commerciële) incassodoeleinden. In de memorie van toelichting bij het voorstel wordt aangegeven dat het doel van de beoogde gegevensverwerkingen is gelegen in een juiste vaststelling van de beslagvrije voet, teneinde te voorkomen dat de beslagvrije voet te laag wordt vastgesteld. De vaststelling van de beslagvrije voet is een taak van de gerechtsdeurwaarder. Het voorstel maakt niet expliciet duidelijk dat de persoonsgegevens die in dit kader door de gerechtsdeurwaarder zijn verzameld, niet voor andere doeleinden, zoals incassodoeleinden mogen worden ingezet. Het maatschappelijk belang dat is gediend met de beoogde gegevensverwerking (het garanderen van een inkomen om in de (basale) kosten van levensonderhoud te voorzien) is niet verenigbaar met (commerciële) incassodoeleinden. In dit verband wijst de AP op uw antwoorden naar aanleiding van vragen van de Kamerleden Schut-Welkzijn en Van Wijngaarden over Suwinet¹.

De AP adviseert om de memorie van toelichting bij het voorstel duidelijk aan te geven dat de persoonsgegevens niet voor andere doeleinden mogen worden verwerkt dan de vaststelling van de beslagvrije voet.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20152016-184.html>, onder antwoord 10.

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

Bewaartermijnen

Artikel 10, eerste lid, van de Wbp bepaalt dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt.

In de memorie van toelichting bij het voorstel wordt aangegeven dat de verzamelde persoonsgegevens twee jaar worden bewaard in verband met auditafspraken tussen het UWV en de Stichting Netwerk Gerechtsdeurwaarders (SNG).

Artikel 10 eerste lid, van de Wbp relateert het bewaren van persoonsgegevens aan de doeleinden van de verwerking. Het voorstel bevat geen motivering die duidelijk maakt welke persoonsgegevens voor de uitvoering van een audit noodzakelijk zijn.

Daarnaast dienen de afnemers van persoonsgegevens, indien persoonsgegevens worden geraadpleegd via Suwinet, zich te conformeren aan de Suwi-beleidskaders, vastgelegd in bijlage I, genaamd 'Stelselontwerp en beveiliging GeVS' bij de Regeling SUWI. Belangrijk onderdeel van het 'Stelselontwerp en beveiliging GeVS' is de Verantwoordingsrichtlijn SUWI. Volgens de Verantwoordingsrichtlijn SUWI zijn afnemers verplicht om meerdere keren per jaar controles uit te voeren op het gebruik van de persoonsgegevens die via Suwinet zijn geraadpleegd. Hierbij dienen rapportages over het gebruik van Suwinet onder meer te worden gecontroleerd op opvallende raadplegingen². Deze controles, en de resultaten daarvan, dienen logischerwijs te worden meegenomen en beoordeeld in de jaarlijks uit te voeren audit.

Door de verplichting om meerdere keren per jaar controles uit te voeren op rechtmatig gebruik, lijkt de noodzaak voor een (generieke) bewaartermijn van twee jaar voor de verzamelde persoonsgegevens niet gelegen te zijn in het controleren op 'juist gebruik'. Deze controles vinden immers al meerdere keren per jaar plaats, waarbij het slechts noodzakelijk is om de relevante persoonsgegevens te bewaren in geval sprake is van vermoedelijk onrechtmatig gebruik.

De AP adviseert in het voorstel, mede gelet op bovenstaande verplichting uit de Verantwoordingsrichtlijn SUWI, nader toe te lichten waarom een bewaartermijn van twee jaar noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt.

Beveiliging

Artikel 13 van de Wbp bepaalt dat de verantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer legt om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Deze maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen. De maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen.

² Verantwoordingsrichtlijn SUWI norm 13.5

Datum
12 oktober 2016

Ons kenmerk
z2016-12280

Gelet op het technisch complexe karakter (verstrekking van persoonsgegevens in een informatieketen) en het grote aantal partijen dat betrokken is bij de beoogde gegevensverwerkingen, is het van belang dat het wettelijk kader ten aanzien van de te nemen beveiligingsmaatregelen niets aan helderheid te wensen overlaat. De SUWI wet- en regelgeving heeft voor beveiliging van gegevens die via de GeVS worden verwerkt een specifiek kader³.

Artikel 6.4., eerste lid van het besluit SUWI, bepaalt dat zogenoemde niet-Suwipartijen (in casu gerechtsdeurwaarders) zorg dienen te dragen voor de beveiliging van de gegevensuitwisselingen die plaatsvinden in het kader van de gezamenlijke elektronische voorzieningen SUWI, tegen inbreuk op de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid, overeenkomstig hetgeen over de voor het stelsel van maatregelen en procedures te hanteren normen wordt bepaald in bijlage I ('Stelselontwerp & Beveiliging Gezamenlijke elektronische Voorzieningen SUWI'). Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat het UWV, de SVB, de colleges van burgemeester en wethouders, het IB en op de gezamenlijke elektronische voorzieningen SUWI aangesloten niet-Suwipartijen ieder in een beveiligingsplan aangeven op welke wijze zij invulling geven aan het eerste lid.

In het voorstel wordt weliswaar gewezen op bestaande afspraken over een jaarlijks uit te voeren audit in het kader van beveiliging, maar er wordt in de Memorie van Toelichting niet verwezen naar het wettelijke regime dat van toepassing is ten aanzien van de beveiliging van persoonsgegevens.

Gelet op het technisch complexe karakter (verstrekking van persoonsgegevens in een informatieketen) en het grote aantal partijen dat betrokken is bij de beoogde gegevensverwerkingen adviseert de AP in de Memorie van Toelichting het wettelijk kader ten aanzien van de beveiliging van persoonsgegevens toe te lichten waaronder de verplichtingen voor de partijen die verantwoordelijk zijn voor de verwerking van persoonsgegevens.

Dictum

De AP adviseert u niet tot indiening van het voorstel over te gaan, dan nadat daarin met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

Hoogachtend,
Autoriteit persoonsgegevens,

Mr. W.B.M. Tomesen
Vicevoorzitter

³ Recente onderzoeken van de AP en de Inspectie SZW hebben overigens laten zien dat de naleving van de wettelijke vereisten ten aanzien van de beveiliging van persoonsgegevens door de onderzochte (niet-) Suwipartijen niet zelden problematisch was (zie <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/beveiliging-suwinet-verbeterd-na-onderzoek-autoriteit-persoonsgegevens> en Suwinet 2015 vervolgonderzoek 'veilig omgaan met elkaars gegevens', april 2016).